

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних ресурсів
України
від _____ № _____

Порядок
віднесення видів рослинного і тваринного світу та інших видів живих
організмів до інвазійних чужорідних видів

I. Загальні положення

1. Порядок віднесення видів рослинного і тваринного світу та інших видів живих організмів до інвазійних чужорідних видів (далі – Порядок) розроблений з метою встановлення критеріїв і організаційних засад для підготовки та затвердження Переліку інвазійних чужорідних видів України (далі – Перелік).

2. Цей Порядок застосовується органами державної влади, науковими установами, закладами вищої освіти, громадськими організаціями для підготовки пропозицій та ухвалення рішень щодо включення чужорідних видів рослинного і тваринного світу та інших видів живих організмів (далі – чужорідні види), до Переліку.

3. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

біологічна інвазія – це вторгнення (вкорінення, заселення, початок існування) чужорідного виду в межах певної території або окремих місцезростань, місць існування, біотопів, оселищ, екосистем поза межами природного (первинного) ареалу в нових природно-кліматичних умовах, що прямо чи опосередковано спричинене людською діяльністю;

біорізноманіття – різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є, різноманітність у рамках виду, між видами і різноманіття екосистем;

екосистемні послуги – прямий або непрямий внесок екосистем у добробут людини;

інвазійний (інвазивний) чужорідний вид – чужорідний вид, який натуралізувався поза межами природного (первинного) ареалу внаслідок безпосередньої або опосередкованої участі людини, активно розмножується та самостійно поширюється територією, спричиняє негативний вплив на місцеві (автохтонні, аборигенні) види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини;

місцевий (автохтонний, аборигенний) вид – таксон рангу виду або внутрішньовидової одиниці (підвид, форма, гібрид, сорт, порода тощо) рослинного або тваринного світу, що сформований і набув поширення на даній території без прямої чи опосередкованої участі людини;

натуралізація – здатність чужорідного виду до самостійного відтворення, розмноження, формування життєздатних популяцій, спонтанного поширення у природних умовах нових угруповань, біотопів, екосистем, біогеографічних регіонів;

чужорідний вид – таксон рангу виду або внутрішньовидової одиниці (підвид, форма, гібрид, сорт, порода тощо) рослинного чи тваринного світу або інших видів живих організмів, що набув поширення поза межами природного (первинного) ареалу;

статус чужорідного виду – результат оцінки наявного чи потенційного впливу (ризиків) чужорідного виду на місцеві (автохтонні, аборигенні) види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини на території, континентальному шельфі та у виключній (морській) економічній зоні України. Для цілей підготовки та затвердження Переліку, статус чужорідного виду визначається за результатами аналізу відповідності чужорідного виду критеріям, наведеним в розділі III цього Порядку і може бути визначений як «інвазійний» або «потенційно інвазійний».

Терміни «рослинний світ» та «тваринний світ» вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про рослинний світ» та «Про тваринний світ».

II. Організаційні засади визначення статусу чужорідних видів та їх включення до Переліку

1. Для визначення статусу чужорідних видів як «інвазійних» або «потенційно інвазійних» і включення до Переліку науковими установами, закладами вищої освіти, громадськими організаціями (далі – установи, організації) здійснюється оцінка наявного або потенційного негативного впливу (ризиків) цих чужорідних видів на місцеві (автохтонні, аборигенні) види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини, проведена з використанням підходів, методів та протоколів, наведених в Методичних рекомендаціях щодо оцінки наявного і потенційного впливу (ризиків) інвазійних чужорідних видів, затверджених наказом Міндовкілля, та аналіз відповідності видів критеріям, наведеним у розділі III цього Порядку.

Для здійснення оцінки наявного або потенційного впливу (ризиків) чужорідних видів можуть бути використані інші підходи, методи або протоколи, рекомендовані міжнародними природоохоронними організаціями, органами управління багатосторонніх природоохоронних угод, схвалені актами Європейського Союзу.

2. Пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку готуються з урахуванням результатів оцінки наявного або потенційного впливу (ризиків) та відповідності чужорідних видів критеріям і містять:

назви видів українською і латинською мовами;

походження видів та їх первинний (природний) ареал;

причину, спосіб і час (період) потрапляння видів на територію України та їх натуралізації;

вторинний ареал видів в світі;
особливості розмноження видів;
переважні шляхи, способи та швидкість поширення видів;
поширення і чисельність видів в Україні (за біогеографічним та адміністративно-територіальним поділом) та прогноз їх змін;
опис напрямів (способів) використання видів та соціально-економічної вигоди, отриманої від такого використання;

короткий опис та результати оцінки наявного або потенційного впливу (ризиків) чужорідних видів на місцеві (автохтонні, аборигенні) види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку і здоров'я людини, ранжування, класифікацію чи категоризацію видів або їх впливу (ризиків), відповідно до використаного підходу, методу або протоколу оцінки;

висновок щодо відповідності видів критеріям, наведеним у розділі III цього Порядку, присвоєння видам статусу «інвазійних» або «потенційно інвазійних» та необхідності запровадження заходів з попередження, контролю, пом'якшення або припинення впливу (ризиків) цих видів на місцеві (автохтонні, аборигенні) види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку і здоров'я людини;

додатки до пропозиції щодо включення видів до Переліку, в яких наводиться повний текст оцінки, первинні дані, перелік використаних літературних джерел і авторів, залучених до проведення оцінки та підготовки пропозиції.

3. Пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку подаються до Міндовкілля листом від установ чи організацій, які несуть відповідальність за якість проведеної оцінки.

Міндовкілля розглядає подані пропозиції стосовно включення чужорідних видів до Переліку, спрямовує пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку на рецензію до наукової установи чи закладу вищої освіти, які мають досвід проведення досліджень чужорідних видів відповідних таксономічних груп, і виносить питання розгляду доцільності включення видів до Переліку на обговорення Міжвідомчої робочої групи щодо інвазивних чужорідних видів тваринного і рослинного світу при Міндовкіллі та повідомляє установи чи організації, які подавали пропозиції, про результати їх розгляду у шестимісячний строк.

4. Проект Переліку виноситься на публічне громадське обговорення та/або електронні консультації з громадськістю відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996.

Міндовкілля затверджує Перелік, що містить назви чужорідних видів українською і латинською мовами та статус видів («інвазійний» або «потенційно інвазійний»), і подає його на державну реєстрацію до Мін'юсту.

Перелік переглядається за потреби, але не частіше ніж раз на рік.

5. Зміна статусу чи виключення чужорідних видів з Переліку здійснюється з дотриманням процедур, визначених пунктами 1-4 розділу II цього Порядку.

III. Критерії включення чужорідних видів до Переліку

1. Чужорідні види, які відповідають всім наступним критеріям, включають до Переліку зі статусом «інвазійні»:

1) потрапили на територію, континентальний шельф та у виключну (морську) економічну зону України та натуралізувалися поза межами природного (первинного) ареалу внаслідок безпосередньої або опосередкованої участі людини;

2) активно розмножуються та самостійно поширюються поза межами території, відведеної для вирощування чи розведення цих видів з господарською або науковою метою;

3) спричиняють негативний вплив на місцеві (автохтонні, аборигенні) види, біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, здоров'я людини;

4) збереження місцевих (автохтонних, аборигенних) видів, біорізноманіття, екосистемних послуг, економіки, здоров'я людини потребує запровадження заходів з попередження, контролю, пом'якшення або припинення впливу (ризиків) цих видів.

2. Чужорідні види, які відповідають всім наступним критеріям включають до Переліку зі статусом «потенційно інвазійні»:

1) включені до переліку інвазійних чужорідних видів Європейського Союзу або включені до переліків інвазійних чужорідних видів країн з подібними природними умовами і пов'язаними з Україною географічно, екологічно та економічно;

2) можуть спричинити негативний вплив або несуть потенційні ризики для місцевих (автохтонних, аборигенних) видів, біорізноманіття, екосистемних послуг, економіки, здоров'я людини в Україні, що визначається за аналогічними даними з інших країн;

3) попередження негативного впливу та зменшення ризиків потребує запровадження заходів із запобігання проникненню чужорідного виду на територію України, раннього виявлення фактів біологічних інвазій та їх знищення.

**Директор Департаменту
природно-заповідного фонду
та біорізноманіття**

Павло ІВАНОВ